

DANSKE ERHVERVSSKOLER OG -GYMNASIER – LEDERNE
**EVALUERING AF GRUNDFORLØBET I DE
GYMNASIALE UDDANNELSER**
PRÆSENTATION AF RESULTATER FRA SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

Indhold

Indledning	3
Opsamling	3
Fakta om evalueringen	4
Planlægning af det nye grundforløb	5
Grundforløbets længde.....	6
Sproglige studieretninger er ikke blevet mere attraktive for eleverne.....	7
Naturvidenskabelige studieretninger er i nogen grad blevet mere attraktive for eleverne	8
Sværhedsgraden i grundforløbsprøverne er passende for eleverne.....	9
Matematikscreening hjælper ikke eleverne med at blive mere afklaret om deres valg af studieretning.....	10
Evalueringssamtalerne hjælper eleverne med at blive mere afklaret om deres valg af studieretning.....	11
Frafaldet i grundforløbet er stort set uændret	12
Hvad har elever, der har foretaget omvalg i grundforløbet, valgt?	13

Indledning

I 2016 blev den nye gymnasiereform vedtaget og trådte i kraft ude på skolerne i august 2017. Med gymnasiereformen skal skolerne til at udbyde et nyt grundforløb for eleverne. Ændringerne omhandler fx, at antallet af studieretninger er fastlagt fra centralt hold, og at elever ikke skal vælge studieretning ved ansøgning i marts. Eleverne skal i stedet for udfordres på deres valg af studieretning i selve grundforløbet. Eleverne bliver igennem det tre måneder lange grundforløb undervist i bl.a. obligatoriske fag som dansk, matematik og samfundsfag, nogle af studieretningsfagene, samt de to grundforløb, der er forskellige for de gymnasiale uddannelser og som afprøves ved to grundforløbsprøver, der er medtællende på eksamensbeviset. Derudover skal eleverne have deres matematiske evner afprøvet. Til sidst i grundforløbet skal hver elev have en obligatorisk evalueringssamtale, der skal hjælpe dem med deres valg af studieretning og fag i resten af skoletiden.

DEG-L's gymnasieudvalg har besluttet at gennemføre en bred evaluering af det første gennemførte grundforløb i den nye gymnasiereform, der efterfølgende kan indgå i udvalgets politiske arbejde.

Opsamling

På baggrund af evalueringen peges der både på gode og dårlige elementer i grundforløbet.

Evalueringssamtalerne hjælper eleverne

Der er ses blandt lederne tilfredshed ift. evalueringssamtalerne, der hjælper eleverne med at blive mere afklaret om studieretningsvalg, selvom tiden er knap i grundforløbet, og at lederne oplever, at flere elever i forvejen er afklaret på forhånd.

De naturvidenskabelige studieretninger er mere attraktive

Htx-lederne oplever, at eleverne finder de naturvidenskabelige studieretninger mere attraktive efter den nye gymnasiereform på trods af, at htx i forvejen er kendetegnet ved det naturvidenskabelige og tekniske fokus.

Grundforløbsprøver bør ikke fremgå af eksamensbeviset

Lederne oplever grundforløbsprøverne som passende i sværhedsgrad, men ser et problem i, at karakterne skal fremgå på eksamensbeviset. Eleverne bør ikke fokusere på karakterer efter så kort tid på gymnasiet, men i stedet få feedback og vejledning til at sikre, de vælger den rette studieretning ift. deres ønsker og faglige forudsætninger. Derfor bør karakterne fra de to grundforløbsprøver ikke fremgå på eksamensbeviset, men i stedet indgå som grundlag for evalueringssamtalen i slutningen af grundforløbet.

Grundforløbet bør være længere

Lederne oplever, at der ikke er tid nok i grundforløbet til alle de elementer, der skal indgå på den korte tid fx undervisning i obligatoriske fag og studieretningsfag, matematikscreening, to grundforløbsprøver og en evalueringssamtale. Hertil kommer at eleverne også skal finde ud af at gå på gymnasiet og vænne sig til et nyt sted og måde at gå i skole på. Derfor bør grundforløbet være længere.

Skift mellem uddannelser skal være nemmere

Flere ledere oplever vanskeligheder ift. elever, der ønsker at skifte mellem uddannelser og især mellem eux og de gymnasiale uddannelser pga. det kortere grundforløb og grundforløbsprøverne. Det skal derfor gøres nemmere for eleverne at skifte mellem de gymnasiale uddannelser under grundforløbet samt skift mellem eux og gymnasiet.

For omfattende undervisning i de forskellige grundforløb

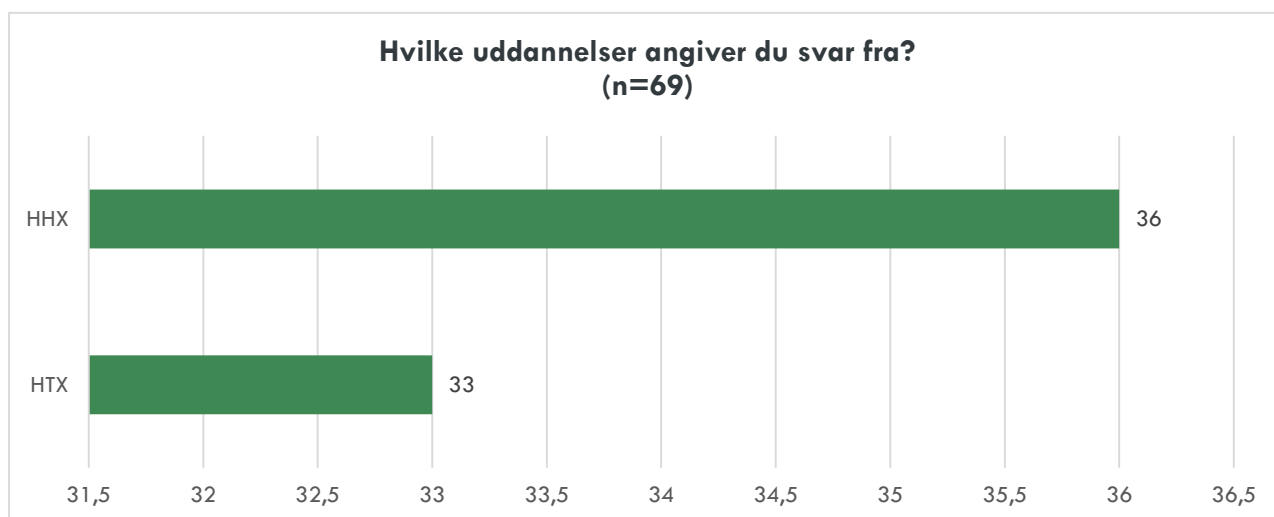
Lederne oplever, at stofindholdet og timetallet i almen sprogforståelse (AP) er alt for ambitiøst, og at der bliver sat alt for høje krav for eleverne. Der er behov for at justere på indholdet, så AP kan være med at gøre fremmedsprog mere attraktiv for eleverne. Derudover bør der udarbejdes en mindre komprimeret lærerplan for PU, så der er tid til at nå de kreative elementer og udvikle et produkt, så eleverne på htx får en god fornemmelse af teknologistudieretningerne.

Fakta om evalueringen

Evalueringen er baseret på et spørgeskema med 17 spørgsmål og er gennemført i starten af december 2017. Spørgeskemaundersøgelsen er henvendt til ledere for de gymnasiale uddannelser (3-årige) på DEG-L's medlemsskoler.

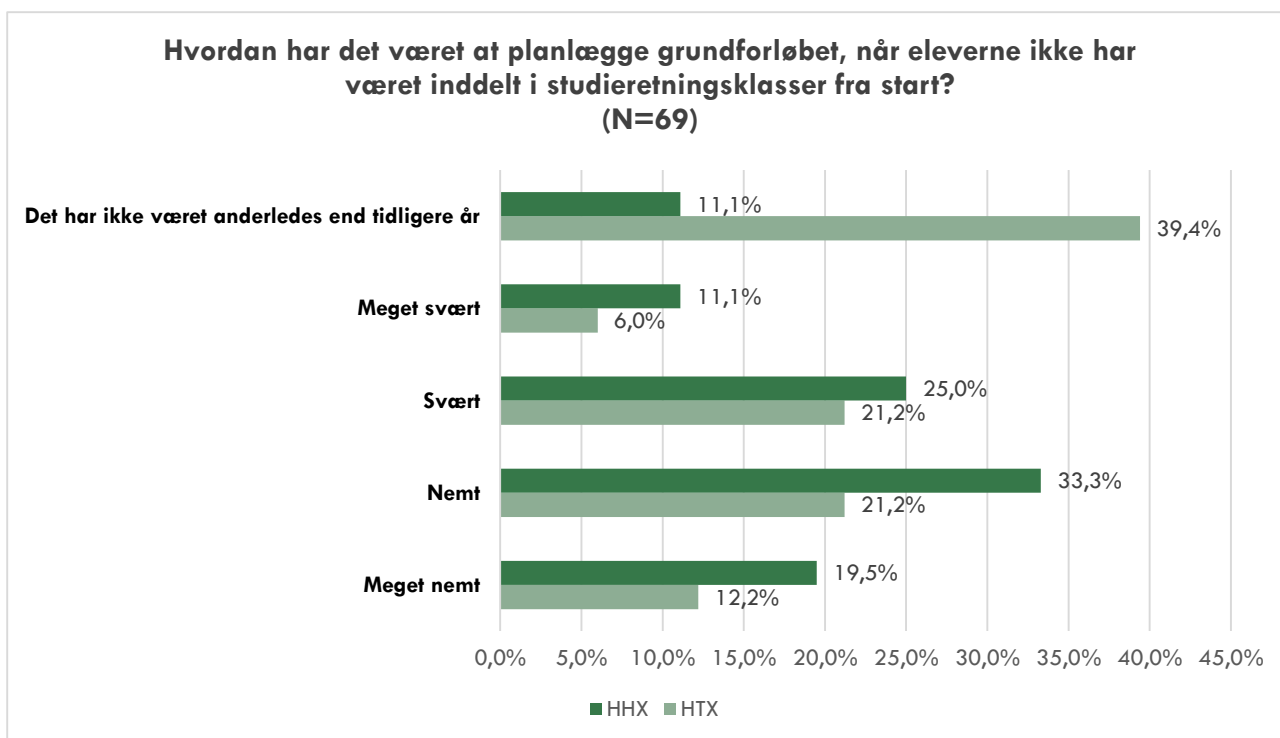
62 ledere fra 44 hovedinstitutioner har besvaret spørgeskemaet. Der er på visse skoler angivet svar fra flere ledere.

Der findes 54 htx-afdelinger og 61 hhx-afdelinger i Danmark. Ledernes svar fordeler sig ligeligt mellem de erhvervsgymnasiale uddannelser. 7 af lederne har angivet svar fra både htx og hhx (14), 26 ledere har angivet svar fra htx og 29 af lederne har angivet fra hhx. Ingen af lederne har angivet svar fra stx.

Planlægning af det nye grundforløb

Et af de nye elementer i den nye gymnasiereform er, at skoler fremover ikke har mulighed for at kende til elevernes valg af studieretning ved opstart. Forhåndstilkendegivelsen er derfor erstattet af en evalueringssamtale undervejs i grundforløbet. Derfor skal skolerne nu planlægge grundforløbet således, at eleverne får indsigt i de forskellige studieretninger i selve grundforløbet.

Der er flere positive tilbagemeldinger på planlægningen af det nye grundforløb. Størstedelen af lederne på htx mener ikke, at planlægningen af det nye grundforløb har været svært eller anderledes i forhold til de tidligere år på trods af, at eleverne ikke på forhånd er inddelt i studieretningsklasser. Ligeledes ser det ud på hhx, hvor ca. halvdelen finder det nemt eller meget nemt at planlægge.

Men der er dog ca. en tredjedel af lederne, der angiver, at det er svært eller meget svært at planlægge. Flere af de adspurgte ledere bemærker, at de sidste to uger er vanskelige at planlægge og derfor kan ses som unødigt ventetid. En leder kommenterer således:

”De sidste to uger af grundforløbet har været vanskelige at planlægge. Eleverne venter blot på at komme i gang med studieretningsforløbet”.

Mens enkelte ledere mener, at det er positivt for eleverne, at de skal skifte klasse og socialisere på tværs, mener en stor del af de adspurgte ledere, at det nye grundforløb med skiftende klasser og ingen fastlæggelse af studieretningsklasser fra start medvirker til, at eleverne føler sig utrygge og bliver presset i at skulle opbygge nye relationer gentagende gange på kort tid. Manglende studieretningsklasser fra start ses som en forhindring, da det bliver svært for skolerne i grundforløbet at sikre det sociale miljø og kan medvirke til at skabe turbulens for eleverne.

En leder skriver:

”Vi vil gerne have en forhåndstilkendegivelse på hvilken studieretning eleverne ønsker, så vi kan starte med at arbejde med de sociale relationer i klasserne. Mange elever har været kede af at de skulle skifte klasse, da de havde brugt mange kræfter på at finde sig til rette i GF”.

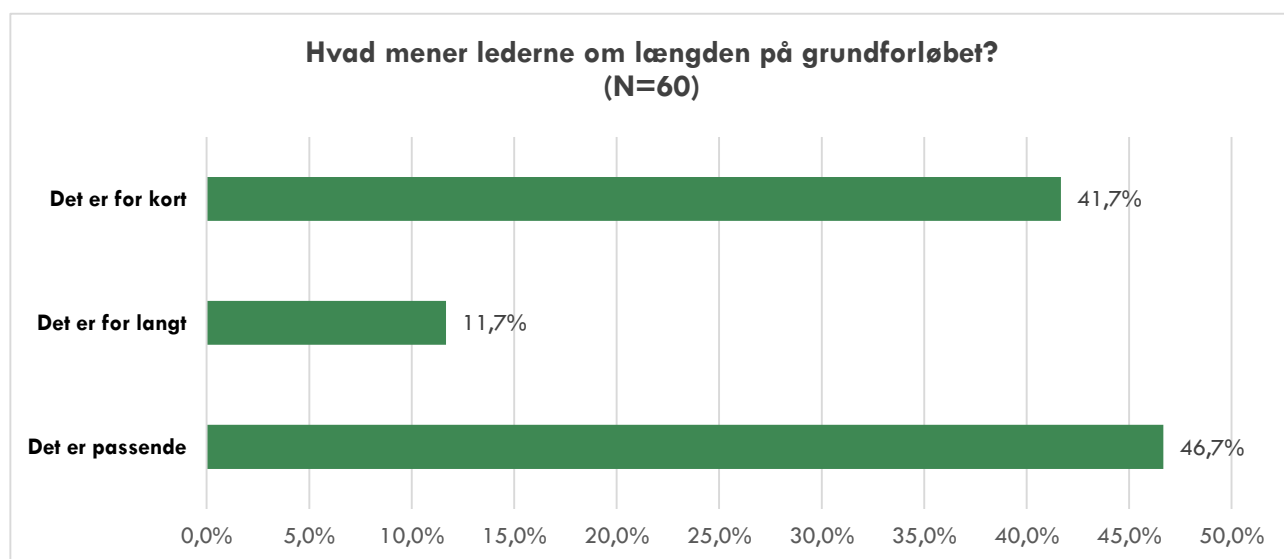
Ligeledes mener lederne, at udsættelse af studieretningsvalg er uhensigtsmæssigt i forhold til skemalægning, og er sårbare i forhold til at sikre en jævn belastning for lærerne samt rekruttering af lærere. En leder beskriver det således:

”Vi er sårbare i forhold til undervisere - hvor får man en underviser fra i uge 43, når eleverne alle har valgt de samme fag og årsplanen står for fald?”.

Samlet set viser evalueringen, at de fleste ledere mener, at planlægningen er gået fint, men at der er udfordringer med at få lavet et helstøbt forløb, som eleverne og lærere er trygge ved.

Grundforløbets længde

Med gymnasireformen er grundforløbet blevet afkortet fra 20 uger, der var en af nyskabelserne i gymnasireformen fra 2005 til ca. 3 måneder (til første uge i november).

Der er ikke en entydig holdning blandt lederne om længden på grundforløbet. Dog mener hovedparten af ledere, at grundforløbet enten er passende eller for kort. Kun syv ledere mener, at grundforløbet er for langt. Der kan i evalueringen ses, at hhx-lederne i lidt højere grad mener, at grundforløbets længde er passende eller for langt i forhold til htx-lederne. Ligeledes mener flere htx-ledere, at grundforløbet er for kort i forhold til hhx-lederne.

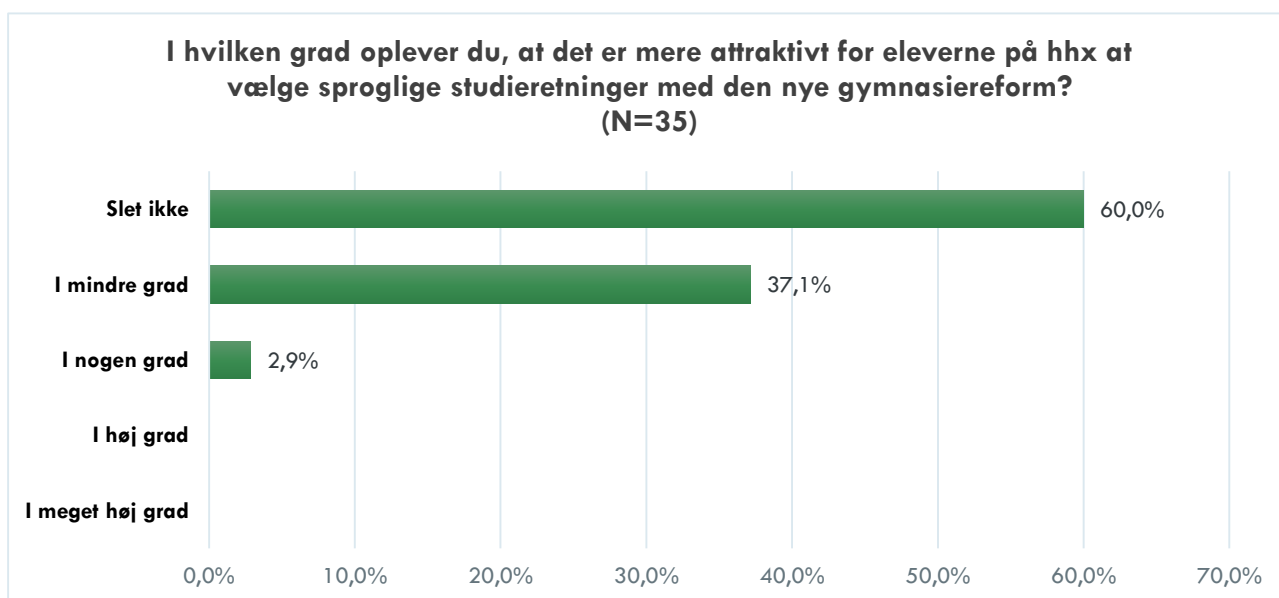
Nogle af de adspurgte ledere bemærker, at det er svært at nå alt med den korte tid, der er i grundforløbet. En leder kommenterer fx:

”Der er mange elementer der fungerer godt, men det er svært at komme omkring alle de obligatoriske krav der er lagt ind (screening, prøve, karrieredag m.m.). Så med alle disse emner er grundforløbet for kort”.

Det kortere grundforløb indeholder for mange elementer i forhold til dens varighed, og der er generelt meget lidt tid til andre fag end de to grundforløb, som eleverne skal nå at stifte bekendtskab med. I forhold til sociale aktiviteter udskydes disse for nogle elever til efter studieretningsklasserne er dannet, viser evalueringen.

Sproglige studieretninger er ikke blevet mere attraktive for eleverne

Politikerne bag den nye gymnasireform har ønsket at sende et klart signal om, at de sproglige fag skulle styrkes i gymnasiet, således elever begynder at vælge studieretninger med tre eller flere fremmedsprog. På hhx er der én fastlagt studieretning inden for det sproglige hovedområde. Endvidere blev det besluttet at elever, der gerne vil have en sproglig studieretning, kunne undtages for obligatorisk matematik B.

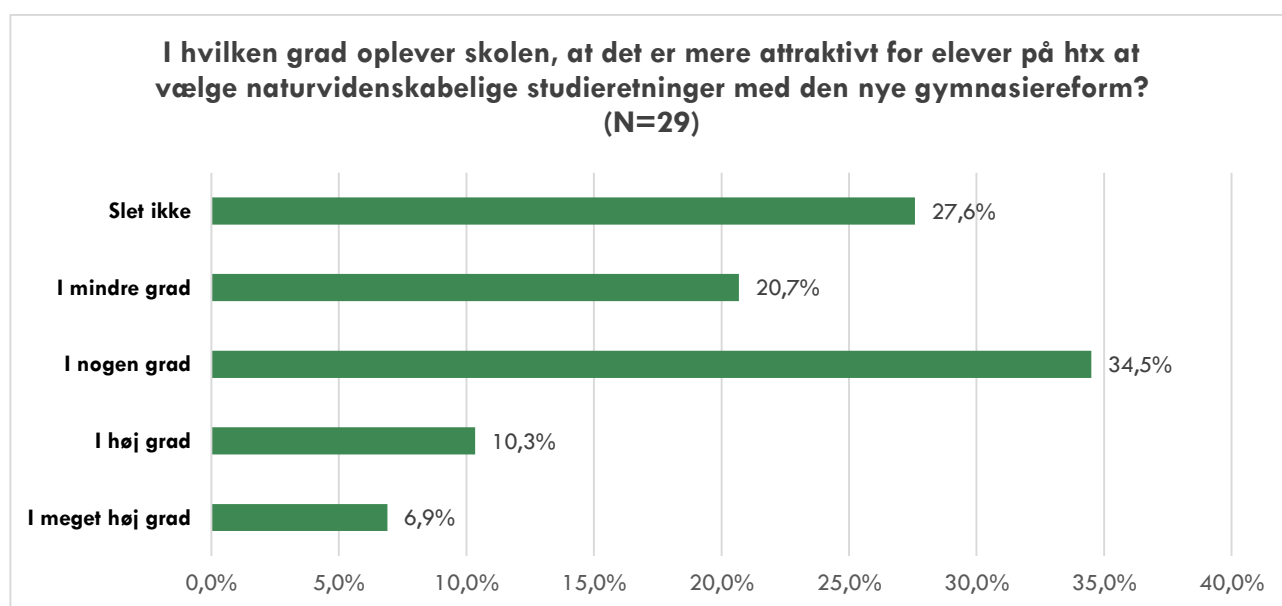
Ifølge de adspurgte ledere er det ikke mere attraktivt for eleverne at vælge sproglige studieretninger efter ikrafttrædelsen af den nye gymnasireform. Kun 2,9 % af lederne mener, at det i nogen grad er blevet mere attraktivt for eleverne at gå den vej. Flere af de adspurgte ledere mener, at Almen sprogforståelse (AP) fungerer godt, men at der ikke gives tid nok til andre fag. Derudover udtrykkes der bekymring for, at niveauet i AP i grundforløbet er for højt. Det opleves som alt for ambitiøst for eleverne, og der er brug for nogle justeringer i læreplanen, hvis AP skal fungere optimalt. En leder beskriver det således:

”Målene for AP er for ambitiøse. Der er stof, eleverne sandsynligvis ikke vil få brug for senere. Komplexiteten i AP kan afskrække nogle elever fra at vælge sproglig studieretning”

Evalueringen viser derved, at den nye gymnasireform ikke har formået at gøre det mere attraktivt for eleverne at vælge de sproglige studieretninger, og at niveauet og kompleksiteten i AP kan være en forklaring herpå.

Naturvidenskabelige studieretninger er i nogen grad blevet mere attraktive for eleverne

Gymnasireformen har ligeledes haft til hensigt at styrke naturvidenskab og matematik, så unge efterfølgende vælger de naturvidenskabelige og tekniske videregående uddannelser. Netop naturvidenskab og teknologi er centrum for htx-uddannelsen med studieretninger, der skaber gode videre uddannelsesmuligheder inden for disse områder. Derfor er det interessant at se på, hvorvidt gymnasireformen har gjort det mere attraktivt for eleverne at vælge den naturvidenskabelige vej.

Her tegnes et andet billede end i forhold til de sproglige studieretninger. Ca. halvdelen af lederne mener, at det i nogen eller i høj/meget høj grad er blevet mere attraktivt for eleverne at vælge naturvidenskabelige studieretninger, selvom htx i forvejen er kendetegnet ved det naturvidenskabelige og tekniske fokus. Det naturvidenskabelige grundforløb (NV) og produktudvikling (PU) får gode tilbagemeldinger fra lederne, men nogle af de adspurgte ledere efterspørger mere tid til afviklingen af NV og PU, gode eksempler på organisering af de to grundforløb samt mulighed for at udvikle produkter.

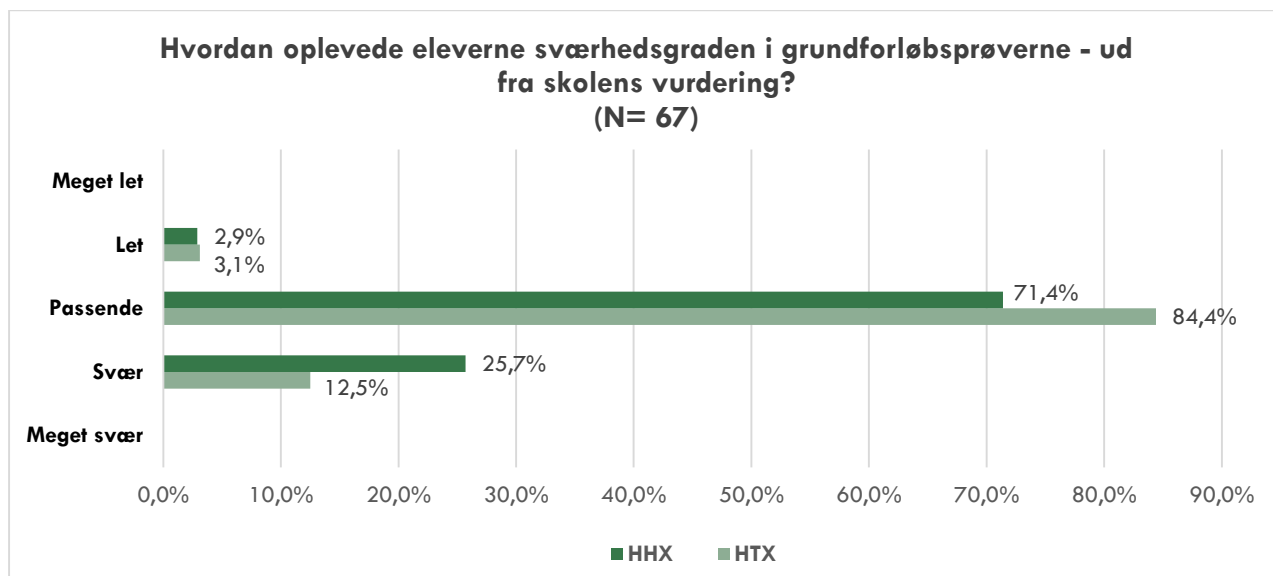
Derudover bemærker en leder:

”Det har været uhensigtsmæssig, at det praktiske ikke indgår i PU. Det gør det vanskeligere at vise htx-profil, uden der må gøres særlige krumspring”.

Evalueringen viser dermed, at den nye gymnasiereform har gjort det mere attraktivt for eleverne at vælge naturvidenskabelige studieretninger, men at der er forbedringsforslag til NV og PU, så htx-profilen vises for eleverne ved start.

Sværhedsgraden i grundforløbsprøverne er passende for eleverne

Med den ny gymnasiereform skal eleverne fremover til intern prøve i de to grundforløb ved afslutningen af grundforløbet. Grundforløbsprøverne bliver medtællende på eksamensbeviset med en samlet vægt på 0.5. På hhx og htx er der udarbejdet prøver i grundforløbene, så de er tilpasset uddannelsernes profil.

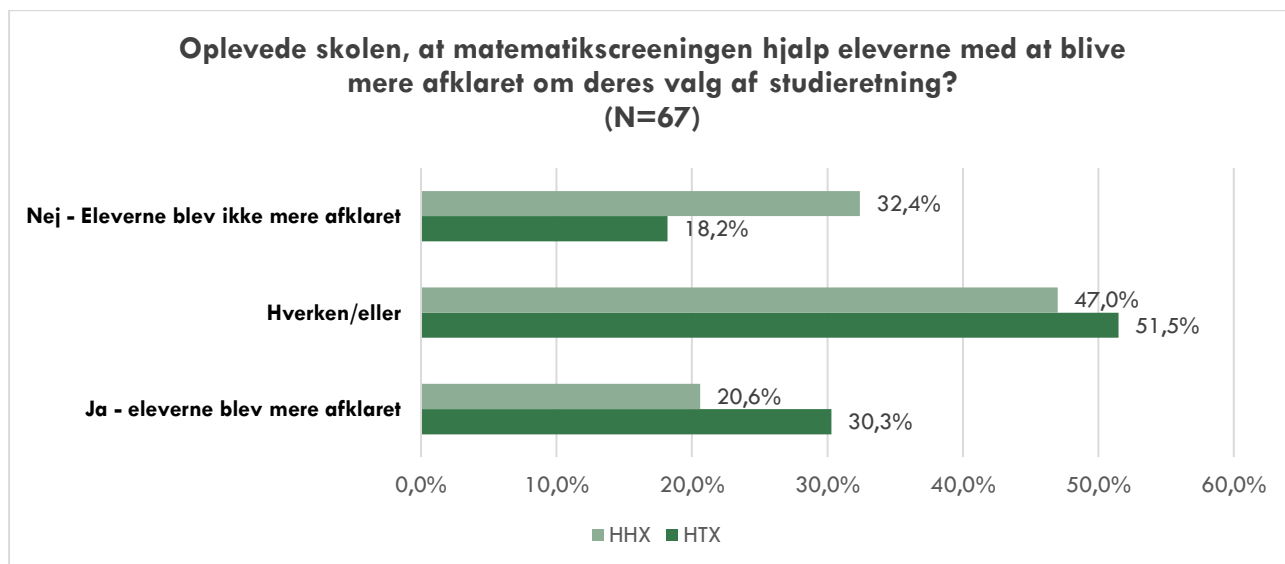

En overvejende del af lederne mener, at grundforløbsprøvenes sværhedsgrad er passende til eleverne og generelt er fine. Der ses dog en væsentlig forskel i forhold til hhx og htx, da 25 % af de adspurgte hhx-ledere vurderer, at prøverne var svære for eleverne i forhold til 12,5 % af htx-lederne. Dette kan hænge sammen med, at flere af de adspurgte ledere på hhx mener, at især grundforløbet i AP er for højt et niveau i forhold til elevernes forudsætninger.

Derudover mener lederne, at det er uhensigtsmæssigt for eleverne at skulle til to grundforløbsprøver efter kort tid på skolen og bifalder ikke, at grundforløbsprøverne fremgår på eksamensbeviset.

Matematikscreningen hjælper ikke eleverne med at blive mere afklaret om deres valg af studieretning

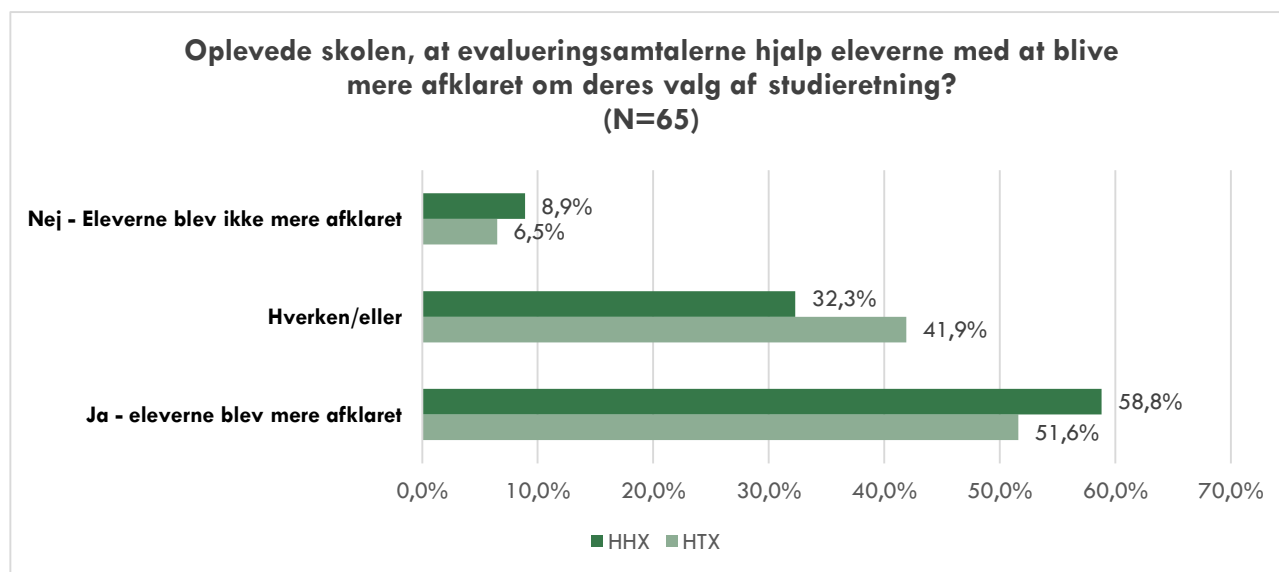
Eleverne skal igennem en intern screening i matematik i løbet af grundforløbet, som indgår i den obligatoriske evalueringssamtale i slutningen af grundforløbet, der skal afdække elevernes faglige niveau samt afklare og udfordre elevernes valg af studieretning.

Ca. halvdelen af lederne på både hxx og htx mener ikke, at matematikscrening har hjulpet eleverne med at blive mere afklaret. Især på hxx har matematikscreningen ikke haft den rette effekt på elevernes studieretningsvalg. Dog er der flere ledere, som mener, at matematikscreningen har fungeret godt på trods af for sene og uklare udmeldinger fra ministeriets side.

Evalueringssamtalerne hjælper eleverne med at blive mere afklaret om deres valg af studieretning

I aftaleteksten for styrkede gymnasiale uddannelser fremgår det, at grundforløbet fremover skal indeholde mere evaluering og feedback for eleverne, så elevernes faglige niveau, ønsker til videre uddannelser samt reelle muligheder for at gennemføre det kommende studieretningsforløb tydeliggøres. Studieretningsvalg før start erstattes således af en evalueringssamtale i grundforløbet. Hensigten er derfor, at eleverne får et bedre grundlag for at vælge den rigtige studieretning. Det sikres desuden, at eleven ud over den obligatoriske evalueringssamtale modtager vejledning, der i øvrigt kvalificerer elevens karriereønsker og uddannelsesvalg.

Over halvdelen af lederne både på hhx og htx oplever, at evalueringssamtalerne gør eleverne mere afklaret om deres valg af studieretning. Flere af de adspurgte ledere er tilfredse med evalueringssamtalerne og mener, at nogle elever bliver udfordret på deres studieretningsvalg. Andre ledere ser, at eleverne på forhånd har bestemt sig for studieretning eller vælger studieretning pga. det sociale miljø.

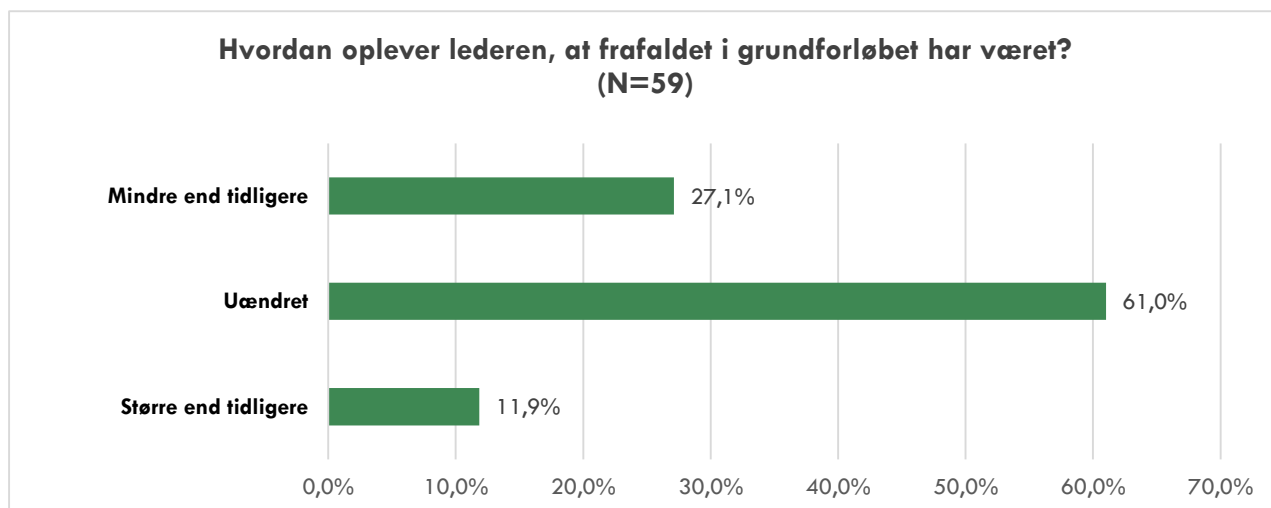
En leder bemærker:

”Grundforløbet opleves af mange elever som en 'gratis' periode inden det starter for alvor. I og med at størstedelen af eleverne har truffet deres valg inden studiestart, kan grundforløbsperioden hvor de skal udfordres på studieretningsvalg føles overflødig (karrierelæringsdage, elevsamtaler m.m.). Nogle elever vælger studieretning med udgangspunkt i sociale relationer, da de netop har fundet sig tilrette på skolen.”

Evalueringen viser dermed, at evalueringssamtalerne i slutningen af grundforløbet har hjulpet elever med at blive mere afklaret, men at sociale relationer m.m. også spiller en rolle i elevernes valg af studieretning.

Frafaldet i grundforløbet er stort set uændret

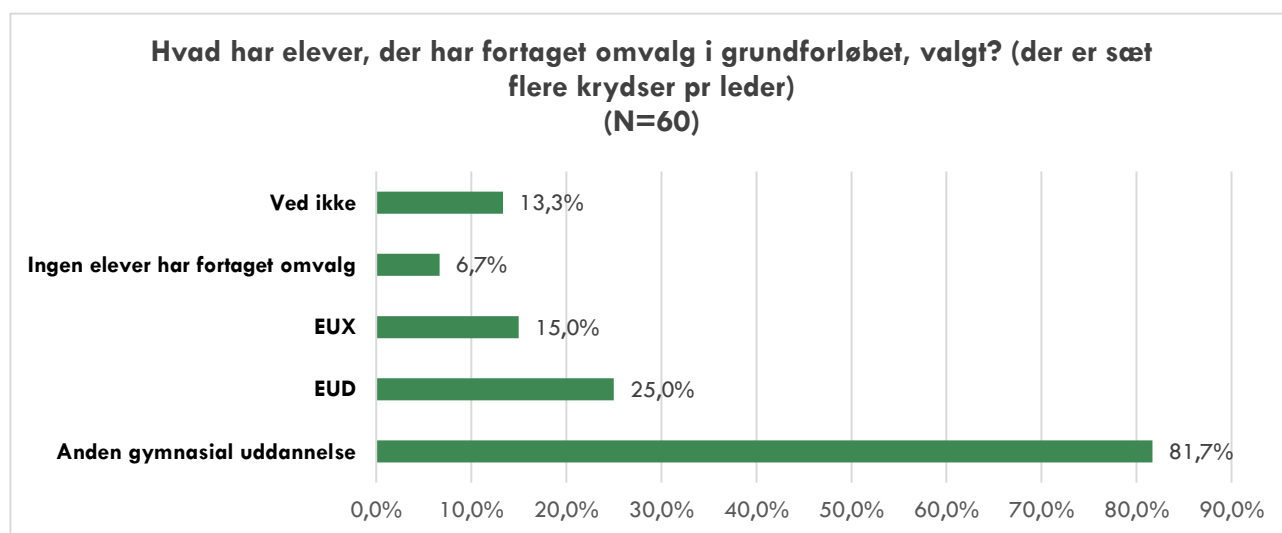
Feedback og evaluering i grundforløbet skal sikre, at eleverne bliver guidet mod den studieretning, der passer til deres interesser og faglige forudsætninger. Derudover skal skolerne støtte og stille vejledning til rådighed for de elever, der ikke trives eller er truet af frafald. Med den nye organisering af grundforløbet skal elever, der ønsker at påbegynde en anden uddannelse ikke længere fremgå som frafald.

Størstedelen af lederne oplever ikke, at frafaldet er ændret med den nye gymnasiereform på trods af, at eleverne ikke skal vælge studieretning før opstart. Næsten en tredjedel af lederne mener til gengæld, at frafaldet er blevet mindre end tidligere. Dette er positivt, da man kunne frygte, at den turbulens eleverne må opleve i grundforløbet kunne føre til et større frafald på skolerne.

Hvad har elever, der har foretaget omvalg i grundforløbet, valgt?

I aftaleteksten står der, at grundforløbet skal være med til at kvalificere elevernes valg af gymnasial uddannelse i løbet af eller efter grundforløbet, hvis de ønsker det. Grundforløbet skal ydermere sikre, at elever har mulighed for omvalg, hvis de ønsker at starte på en anden ungdomsuddannelse, herunder problemfrit skifte mellem gymnasial uddannelse og erhvervsuddannelse. Elever, der foretager et skifte mellem ungdomsuddannelser i eller efter grundforløbet skal ikke længere karakteres som frafald.

Langt de fleste skoler har oplevet, at elever skifter uddannelse i grundforløbet, og størstedelen af disse elever vælger en anden gymnasial uddannelse. Kun 6,7 % af lederne har oplevet, at ingen elever har foretaget omvalg i grundforløbet.

Dog udtrykker flere af de adspurgte ledere, at der er problemer med skift mellem de gymnasiale uddannelser pga. nye prøver i grundforløbet og fag, herunder hvordan man teknisk skal overføre karaktererne af grundforløbsprøverne. Derudover er der problemer med skift mellem de gymnasiale uddannelser og mellem eud/eux og hhx/htx. Lederne eftersøger i denne sammenhæng mere klare regler for, hvordan skolerne skal håndtere skift mellem eux og hhx/htx.